

Λυσίας

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

Ο **Λυσίας** υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους ρήτορες της αρχαιότητας. Γεννήθηκε το 459 π.Χ. στην Αθήνα. Ο πατέρας του ήταν ο Κέφαλος, επιφανής και πλούσιος Συρακόσιος, ενώ παππούς του ο Λυσανίας. Είχε αδερφούς τον Πολέμαρχο και τον Ευθύδημο. Ο πατέρας του με πρόσκληση του φίλου του πολιτικού Περικλή άφησε τις Συρακούσες και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα, όπου έζησε ως μέτοικος τριάντα περίπου χρόνια, ως το θάνατό του. Ο Κέφαλος χάρη στην ευπορία του και τη γνωριμία του με εξέχοντες πνευματικούς άνδρες της Αθήνας έδωσε σωστή αγωγή και επιμελημένη μόρφωση στα παιδιά του. Το 430 π.Χ. ο Λυσίας μαζί με τα αδέρφια του, τον Πολέμαρχο και τον Ευθύδημο, αναχώρησε σε ηλικία 15 περίπου ετών για τους Θουρίους, την αποικία των Αθηναίων στην Κάτω Ιταλία. Εκεί διδάχτηκε ρητορική από τον Τεισία, το γνωστό Συρακόσιο ρήτορα. Το 412 π.Χ. όμως επέστρεψε ξανά στην Αθήνα, όταν μετά την άτυχη εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία υπερίσχυσε στους Θουρίους η εχθρική προς τους Αθηναίους πολιτική παράταξη. Μαζί με τον αδερφό του Πολέμαρχο εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όπου ζούσε ως πλούσιος ισοτελής, έχοντας κτήματα, τρία σπίτια και εργοστάσιο ασπίδων στον Πειραιά, όπου εργάζονταν 120 δούλοι.

Όμως η έντονη πολιτική δράση και τα δημοκρατικά φρονήματα των δύο αδελφών ενόχλησαν τους Τριάκοντα τυράννους. Ο τύραννος Ερατοσθένης θανάτωσε τον Πολέμαρχο, ενώ ο Λυσίας διέφυγε στα Μέγαρα, χάνοντας μεγάλο μέρος από την περιουσία του. Από τα Μέγαρα υποστήριζε με σθένος τις επιχειρήσεις των εξόριστων στον Πειραιά με επικεφαλής τον Θρασύβουλο. Για το λόγο αυτό απέστειλε σ' αυτούς τα υπόλοιπα χρήματά του, ασπίδες και μισθοφόρους. Για τις ενέργειές του αυτές έγινε πρόταση από το Θρασύβουλο στην Εκκλησία του Δήμου, αμέσως μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας (403 π.Χ.), να του παραχωρηθεί το δικαίωμα του πολίτη, αλλά η πρόταση αυτή πολεμήθηκε ως παράνομη από τον πολιτικό αντίπαλο του Θρασύβουλου, Αρχίνο και έτσι ο Λυσίας δεν απόκτησε ποτέ το δικαίωμα του Αθηναίου πολίτη, αλλά έμεινε ως το θάνατό του ισοτελής μέτοικος.

Ο Λυσίας, μόλις επέστρεψε στην Αθήνα το 403 π.Χ., παρουσιάστηκε στο δικαστήριο ως κατήγορος του Ερατοσθένη, του φονιά του αδελφού του. Ο λόγος *Κατά Ερατοσθένους* είναι ο μόνος που εκφωνήθηκε από τον ίδιο το ρήτορα στο δικαστήριο. Από κει και πέρα ο Λυσίας, επειδή είχε χάσει την περιουσία του, εργάστηκε ως λογογράφος για να εξοικονομεί τα προς το ζην. Έγραφε με πληρωμή λόγους για άλλους, οι οποίοι τους αποστήθιζαν και τους αγόρευαν στα δικαστήρια για την υπεράσπιση των υποθέσεών τους. Ο Λυσίας πέθανε στην Αθήνα πιθανότατα το 377 π.Χ.

Το έργο του

Έγραψε πάνω από 230 δικανικούς λόγους, από τους οποίους ακέραιοι έχουν σωθεί μόλις 34, ενώ από άλλους έχουν σωθεί αποσπάσματα. Από τους λόγους αυτούς οι περισσότεροι είναι δικανικοί (εκφωνήθηκαν στα δικαστήρια) και οι υπόλοιποι συμβουλευτικοί (εκφωνήθηκαν στη Βουλή και την Εκκλησία του Δήμου) και επιδεικτικοί (εκφωνήθηκαν στις γιορτές). Από τους σωζόμενους λόγους ένας μόνο είναι συμβουλευτικός, ο *Περί της Πολιτείας* και δύο επιδεικτικοί : ο *Επιτάφιος* και ο *Ολυμπιακός*. Οι υπόλοιποι με εξαίρεση τον *Ερωτικό* , ο οποίος έφθασε σε μας μέσω του Πλάτωνα και εμπεριέχεται στο έργο του *Φαίδρος*, είναι δικανικοί, κατηγορικοί ή απολογητικοί και αναφέρονται σε ποικίλες υποθέσεις δημόσιες ή ιδιωτικές. Οι κυριότεροι: *Κατά Ερατοσθένους*, *Υπέρ Αδυνάτου*, *Επιτάφιος*, *Κατά Διογείτωνα* κ.α. Τα έργα του χαρακτηρίζονται από την απλότητα και τη λιτότητα του λόγου του και αναφέρονται στην πολιτική κατάσταση και τα ήθη της εποχής του.

Εργογραφία

- *Επιτάφιος*
- *Ολυμπιακός*
- *Δήμου καταλύσεως απολογία*
- *Περί του μη καταλύσαι την πάτριον πολιτείαν Αθήνησι*
- *Υπέρ Πολυστράτου*
- *Κατά Ερατοσθένους*
- *Κατά Αγοράτου*
- *Υπέρ Μαντιθέου*
- *Υπέρ Αδυνάτου*
- *Κατά Σιτοπωλών*
- *Απολογία δωροδοκίας*
- *Περί του Εύανδρου δοκιμασία*
- *Κατηγορία προς τους συνουσιαστές κακολογιών*
- *Υπέρ του Στρατιώτου*
- *Κατά Παγκλέωνος*
- *Κατά Επικράτους*
- *Υπέρ Καλλίου*
- *Ερωτικός*
- *Κατά Ανδοκίδου ασέβειας*
- *Κατά Αλκιβιάδου Α' Λιποταξίου*
- *Κατά Αλκιβιάδου Β' εκστρατείας*
- *Κατά Θεομνήστου Α' και Β'*
- *Κατά Διογείτωνα*
- *Υπέρ των Αριστοφάνους χρημάτων*
- *Κατά Εργοκλέους*
- *Κατά Φιλοκράτους*
- *Αρεοπαγίτικος*
- *Περί του Σηκου*
- *Κατά Νικομάχου*
- *Κατά Φίλωνος δοκιμασία*
- *Υπέρ του Ερατοσθένους φόνου*
- *Προς Σίμωνα*
- *Περί δημεύσεως των του Νικίου αδερφού*
- *Περί τραύματος εκ πρόνοιας*
- *Περί δημοσίων αδικημάτων*